

NACIONALNI SIMBOL IN PONOS PRAZNUJE

Dragi rojaki, spoštovani bralci te okrožnice, tokrat bi vas rada spomnila, da leto 2015 ni le jubilejno leto za Nemčijo in Nemce, ki so na začetku

oktobra praznovali 25. obletnico združitve obeh Nemcij, ampak tudi za Slovence. Sedmega avgusta 1895 so na slovenskem očaku Triglavu, ki ga je ovijala gosta megla, mojstri postavljali Aljažev stolp, dragoceni spomenik slovenske zgodovine in živo stičišče vseh dobromislečih. Uradno odprtje stolpa je bilo 22. avgusta 1895; avgusta letos, torej 120 let kasneje, so na Triglavu in pod njim potekale raznovrstne slovesnosti v počastitev tega jubileja. Za vas sem po različnih spletnih virih zbrala nekaj zanimivosti o slovesnostih in stolpu.

Planinski vestnik (prav tako letošnji 120-letnik) je davnega leta 1895 prešerno oznanjal: »Vsem Slovincem naznanjamo preveselo vest, da smo si v staro last zopet priborili velikana slovenskih gor, veličastni Triglav. Postavili smo letos na njega vrhuncu po vsej Evropi že prosluli Aljažev stolp.«

Sto dvajset let mineva letos, odkar je narodnozavedni župnik in skladatelj z Dovjega Jakob Aljaž uresničil svoj dolgoletni sen o postavitvi stolpa na vrhu Triglava, ki je pomenil neprecenljiv korak pri oblikovanju narodne identitete Slovencev ob vse močnejših nemških vplivih. Aljažev stolp je že ob postavitvi veljal za simbol slovenstva in to zlahtno vlogo je kulturni in zgodovinski spomenik državnega pomena ohranil vse do danes.

Tako kot ob uradnem odprtju stolpa 22. avgusta 1895, je tudi letos z očaka Slovenije odmevala slovenska planinska himna Oj, Triglav, moj dom. Ob spremljavi citrarja Tomaža Plahutnika jo je doživeto zapel baritonist Marko Kobal. Uglasbil jo je oče našega 120-letnika, Jakob Aljaž, ki jo je pel s solzami v očeh, ko je ob blagoslovu pred 120 leti kleče objemal stolp.

Predsednik Planinske zveze Slovenije Bojan Rotovnik je v svojem

govoru osvetlil narodnozavedno delovanje Jakoba Aljaža, »človeka širokih nazorov, ki je tudi tako želel spodbujati domoljubnost in ljubezen do gora med Slovenci«. Dovški župnik je s postavitvijo stolpa, svojevrstnega objekta na vrhovih Alp, ki je z okroglo obliko tudi simbol večnosti, želel poudariti slovenski značaj Triglava in hkrati planincem ponuditi zavetišče. »Zagotovo je s tem prispeval velik kamenček v mozaik stoletnih prizadevanj Slovencev za samostojno državo ter k veliki priljubljenosti planinstva med Slovenci,« je poudaril prvi mož PZS, ki ni pozabil na potrebna skupna prizadevanja za ohranitev stolpa – tako države, ki mora skladno z zakonom čim prej določiti stalnega skrbnika – kot tudi vseh obiskovalcev Triglava, ki lahko prispevamo s spoštljivim odnosom do stolpa. »Kot predsednik slovenske planinske organizacije lahko zatrdim, da si bomo v prihodnje skupaj z ostalimi deležniki prizadevali za sistemsko in strokovno skrb za Aljažev stolp na Triglavu, da nam bo še naprej v ponos in veselje,« je še dodal.

Slovesnega dogodka so se letos udeležili tudi sorodniki Jakoba Aljaža, Kovačevi iz Vikrč, prav tako ljubitelji gora in glasbeniki. Ponosni nanj in njegov dragocen prispevek k slovenstvu so se spomnili Aljaževe misli, ki se prenaša iz roda v rod: »**Sovraštvu ne rodi sadu, v prijateljstvu se lepo živi.**«

Praznovanje ob 120. obletnici postavitve Aljaževega stolpa na Triglavu je pripravila Planinska zveza Slovenije v sodelovanju z Občino Kranjska Gora, Triglavskim narodnim parkom, Slovenskim planinskim muzejem, PD Dovje-Mojstrana, PD Ljubljana-Matica, Župnijo Dovje in Nadškofijo Ljubljana ter pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja. Na Dovjem so položili venec na grob Jakoba Aljaža, potekala je maša v njegov spomin. Pred Slovenskim planinskim muzejem so odprli razstavo »**Aljažev stolp – Ta pleh ima dušo!**« in razstavo likovnih del udeležencev slikarske kolonije Vrata 2015.

Julijske Alpe so v drugi polovici 19. stoletja množično obiskovali predvsem nemško govoreči planinci. Jakob Aljaž, ki je leta 1882 prišel za župnika na Dovje, je tamkaj občutil ostro nacionalistično usmeritev, saj so bile, denimo, vse markacije v slovenskih gorah zapisane le v nemščini.

Zgodovinar s Filozofske fakultete v Ljubljani, dr. Peter Mikša, poroča, da se je Aljaž »v jezi odločil za dejanje, ki je pomenilo upor proti nadaljnemu ponemčevanju«, in je sklenil na vrhu Triglava postaviti stolp. Od dovške občine je aprila 1895 za en goldinar odkupil 16 kvadratnih metrov parcele na vrhu Triglava, izdelavo stolpa, za katero je porabil 300 goldinarjev, pa je zaupal kleparskemu mojstru Antonu Belcu iz Šentvida pri Ljubljani.

»**Vse, kar ti bom povedal, si zapiši. Prinesi tri štokrle, nariši krog okoli njih in izmeri premer. Usedi se na enega izmed njih, izmeri od tal do oči. Vstani in še enkrat izmeri do oči. Na vrhu Triglava sem kupil zemljo, na katero želim postaviti železni stolp v obliki valja s stožčasto streho in s pravokotnimi linicami za okenca, ki naj gledajo na vse strani neba. Tebe bi pa prosil, da mi to**

narediš in tudi postaviš.« Anton Belec mu je, kakor je mogoče prebrati na razstavi v NMS, odgovoril: »Pa res drži, da je od norca do genija samo korak. No, ne zameri, vendar je tako: to, da misliš na vrhu Triglava postaviti stolp, je čista norost, načrt pa je tako genialen, da stolp lahko začnem takoj delati.« Aljaž mu je odvrnil: »Saj ne gre zame, za vse nas Slovence gre. Triglav moramo vrniti Slovincem.« Belec se je odzval: »Vzamem besedo nazaj. Nisi norec, samo velik zanesenjak si. In velik Slovenec.« Petnajst do dvajset kilogramov težke kose pločevine za skoraj dva metra visok in dober meter širok stolp so z vlakom prepeljali v Mojstrano, nato jih je šest krepkih nosačev v enem tednu znosilo na Triglav, poroča Mikša. Stolp so postavljali Jakob Aljaž s svojima pomočnikoma Janezom Klinarjem - Požgancem in Tomažem Koširjem - Kobarjem ter mojster Belec s svojim delavcem.

Od tistega dne stolp tam stoji, okoli njega pa vihra zgodovina (lastnik ga je kmalu izročil Slovenskemu planinskemu društvu) in zbiral odtise. Zastavico, na kateri je letnica, je za nekaj časa zamenjala zvezda, tudi stolp je menjaval barve, kakor so se menjavala politična in druga razmerja okoli njega. Na stolpu je bil tudi napis Aljažev stolp, to so bile sploh prve slovenske besede, zapisane v okolici Triglava. S tem je Aljaž kot prvi Slovenec vrh Triglava »markiral«, pravi Mikša. V 60. in 70. letih prejšnjega stoletja se je v Sloveniji razmahnilo planinstvo. Aljažev stolp je postal tudi »krstilnica«, saj planinci, ki ga obiščejo prvič, tamkaj za srečo dobijo tri simbolične udarce z vrvo po riti. Znana je misel, da se mora vsakdo, ki hoče biti pravi Slovenec, povzpeti do najvišje točke Slovenije, na vrh 2864 metrov visokega očaka v Julijcih.

Ob Aljaževem stolpu je ob osamosvojitvi Slovenije zaplapolala nova slovenska trobojnica. Fotografija Joca Žnidaršiča z vrha Triglava je ob velikem dogodku v novejši zgodovini Slovenije krasila praznično izdajo Dela.

Koliko planincev se je že povzpelo do vrha, ni znano, a na podlagi vpisov iz planinskih koč v okolici predvidevajo, da se na Triglav vsako leto povzpne okoli 50.000 planincev.

Gorazd Lemajič restavrator in konservator v Narodnem muzeju Slovenije (NMS) v Ljubljani je med pohodom na Triglav želel preveriti, v kakšnem stanju je Aljažev stolp, ki je več kot stoletje izpostavljen mrazu, soncu, vetru in navsezadnje tisočim bolj ali manj grobim dotikom osvajalcev najvišjega vrha v Sloveniji. Že nekaj časa je bilo slišati pobude, da bi ta spomenik državnega pomena (za takšnega so ga razglasili oktobra 1999) umaknili pred zunanjimi vplivi, na njegovo mesto pa postavili repliko.

Med pregledom izvornika na vrhu Triglava se je izkazalo, da bo tam zdržal še precej časa, zato so repliko naredili za v muzej oziroma za potujoče razstave.

Zgodovinski pomen Aljaževega stolpa je eno izmed osrednjih sporočil, ki so jih želeli avtorji dokumentarnega filma in razstave »**Ta pleh ima dušo!**« izpostaviti.

»Poudariti smo hoteli predvsem troje. Najprej je to slovenska

zgodovina in prebujanje narodne zavesti ter vloga Jakoba Aljaža pri tem, nato restavratorsko-konzervatorski vidik in kot tretje stolp v prostoru in času. Trdno in neomajno stoji na vrhu Triglava, kakor da bi hotel sporočiti: 'Tukaj smo in nikamor se ne premaknemo!'« se je Iztok Lemajič vživljal v dušo plehnatega stolpa. Tudi tistemu, ki so ga naredili (s tem je izvirnik dobil načrte), so jo hoteli vdihniti. Z njim so se celo odpravili na Triglav in ga postavili ob bok izvirniku.

Tako je lani poleti Triglav za en dan in eno noč dobil dva stolpa, ob tistem, na katerega se ponavadi naslonijo planinci, da dobijo pregovorni krstni udarec čez zadnjo plat, še enega, malce bolj bleščečega, predvsem pa neutrijelega in tako rekoč nedolžnega, kar zadeva vremenske preizkušnje – čeprav je tisto noč celo snežilo in je lahko stolp začutil tudi to. Za tiste, ki so stolp nosili, je bila preizkušnja manj zahtevna, kakor v Aljaževem času. Še vedno so si morali oprtati del stolpa in ga nesti, a so ga sestavili pod vrhom, do konca pa so ga premaknili s helikopterjem.

Ta replika stolpa je ljudem na ogled v različnih krajih po Sloveniji, čeprav bi Iztok Lemajič, kakor je dejal, dosti raje spodbudil vse tiste, ki to zmorejo, da si stolp vendarle ogledajo (tudi) na Triglavu, kjer stoji že 120 let.

Za bralce okrožnice poiskala, priredila Natalija Robnik, učiteljica DPS v pristojnosti MIZŠ RS.

DOGODKI IN PRIREDITVE 2015/2016

- Nedelja, 15. novembra, po maši ob 16. uri bo »**martinov večer**« slovenske katoliške župnije v dvorani na Muehlbergu.
- Četrtek, 19. novembra, med 12. in 14. uro **konzularni dan** Veleposlaništva RS iz Berlina v prostorih društva Sava.
- Sobota, 21. novembra, od 10. do 17. ure **dan odprtih vrat v društvu Sava**.
→ Lahko pridete na ogled prostorov, po nasvet, kontakt ali preprosto na klepet ob čaju in pecivu. Vabljeni!
- Nedelja, 6. decembra, po maši ob 16. uri **miklavževanje**, prireditev za otroke, organizirata Svet staršev DPS in SKŽ v dvorani na Muehlbergu (Auf dem Mühlberg 14, 60599, Frankfurt).
- Nedelja, 7. februarja, **osrednja proslava za slovenski kulturni praznik**, organizira SKŽ, v dvorani na Muehlbergu (Auf dem Mühlberg 14, 60599, Frankfurt).
- Sobota, 13. februarja, ob 18. uri v prostorih društva Sava literarno- recitacijski **Prešernov večer** v počastitev slovenskega kulturnega praznika.
- Sobota, 12. marca, ob 15. uri **volilni občni zbor društva Sava** v prostorih društva.
- Sobota, 12. marca, ob 17. uri **srečanje ob dnevu žena** in ogled slovenskega filma Aleksandrinke v prostorih društva Sava.

- Nedelja, 5. junija, **ob 25. obletnici osamosvojitve Slovenije proslava in zaključna prireditev vseh oddelkov dopolnilnega pouka slovenščine pod motom »Domovini za praznik, počitnicam v pozdrav«**, po maši ob 16. uri v dvorani na Muehlbergu; organiziramo Svet staršev DPS, društvo Sava, SKŽ Frankfurt.
→ Sodeluje skupina učencev OŠ Franca Rozmana Staneta iz Maribora.
- Sobota, 25. junija, v Gernsheimu, Maria Einsiedel ob 16. uri **maša za domovino**, nato srečanje s piknikom (SKŽ Frankfurt).

BOŽIČNA TRŽNICA!

V sredo, 25. novembra, od 16. do 21. ure; in v četrtek 26. novembra, od 12. do 21. ure; bo v Bad Sodnu na »Messer-Platzu« v organizaciji častnega konzula RS v Hessenu S. Messerja **božična tržnica** s spremljevalnim programom. Društvo Sava bo s **slovensko božično stojnico** zastopalo Slovenijo. **Vabljeni!**

V programu so možne spremembe! Za najbolj aktualne in natančne informacije spremljajte spletno stran društva Sava ali SKŽ Frankfurt.

STIKI – KONTAKTI

Najbolj aktualne informacije najdete na spletni strani društva: <http://www.sava-frankfurt.de> in na Facebook strani: <http://www.fb.com/SavaFrankfurt>, lahko se prijavite na prejemanje novic. Kakršnekolik pobude, predloge ali vprašanja nam lahko pošiljate po elektronski pošti na: drustvo@sava-frankfurt.de. Za vsa sporočila vam je na voljo telefonska številka 069/ 621 950, člani UO bomo vrnili klic ali po dogovoru/predhodni najavi pričakali v prostorih društva ter pomagali z informacijami.

PRISPEVKI

Društvo se najlepše zahvaljuje vsem rojakom za neprecenljive denarne prispevke, s katerimi omogočate obstoj in delovanje društva ter izvajanje naših programov. Veseli bomo, če boste lahko tudi v bodoče po svojih močeh prispevali:

Letni prispevek za posameznike: 40,00 €

Letni prispevek za družine: 50,00 €

V primeru elektronskega plačila navedete naslednje podatke:

Naziv banke: Frankfurter Sparkasse 1822, Frankfurt

BLZ: 50050201

Konto: 200499513

IBAN: DE44500502010200499513

BIC: HELADEF 1822

Obstoj društva je odvisen od vaše pomoči!

KONZULARNI DNEVI

Naslednji konzularni dan Veleposlaništva RS iz Berlina v prostorih

DOPOLNILNI POUK STARŠI SLOVENŠČINE OTROCI ODRASLI UČITELJICA

Dopolnilni pouk slovenščine in kulture v pristojnosti Ministrstva za izobraževanje, znanost, šport Republike Slovenije je v Frankfurtu organiziran v šoli Julius Leber, Seilerstr. 32, 60313 Frankfurt.

Skupine so mešane, vanje so vključeni predšolski otroci, šolarji, odrasli, in sicer med tednom:

- vsak TOREK popoldne, od 14. 30 do 17. 30,
- vsak ČETRTEK popoldne, od 14. 30 do 17. 30.

Vsako soboto (razen med šolskimi počitnicami) poteka DPS v prostorih društva Sava, Sontraer Str. 3, 60386 Frankfurt:

- za predšolsko-šolsko skupino dopoldne od 10. do 11. 30,
- za šolarje od 11. 35 do 14. 35,
- za popoldansko mešano skupino od 14. 35 do 16. 05,
- za mešano skupino odraslih slušateljev (začetniki, nadaljevalci, izpopolnjevalci) od 16. 20 do 18. 35.

DPS poteka tudi v Mainzu, in sicer vsak petek od 15. do 18. ure.

Učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine Natalija Robnik, več informacij po 069 78807606 in po e-pošti: natro105@yahoo.de
VEČ O DOPOLNILNEM POUKU SLOVENŠČINE PO SVETU NA SPLETNI STRANI STIČIŠČA

<http://www.zrss.si/slovenscina> in spletni strani slovinci.si

društva Sava bo v četrtek, **19. novembra 2015, med 12. in 14. uro**. Veleposlaništvo naproša, da svojo udeležbo na konzularnem dnevu predhodno najavite na elektronski naslov: vbn@gov.si oz. po telefonu: 030/206 145 50 ali 030/206 145 54.

Veleposlaništvo RS, Berlin enkrat mesečno izvaja konzularni dan v društvu Bled Essen, Hesslerstr. 208/210, 45329 Essen.

Vse dodatne informacije dobite na Veleposlaništva RS v Berlinu, Hausvogteiplatz 3-4, tel.: 030/206 145 0, faks: 030/206 145 70, <http://berlin.embassy.si>, e-naslov: vbn@gov.si.

UO društva Sava, novembra 2015